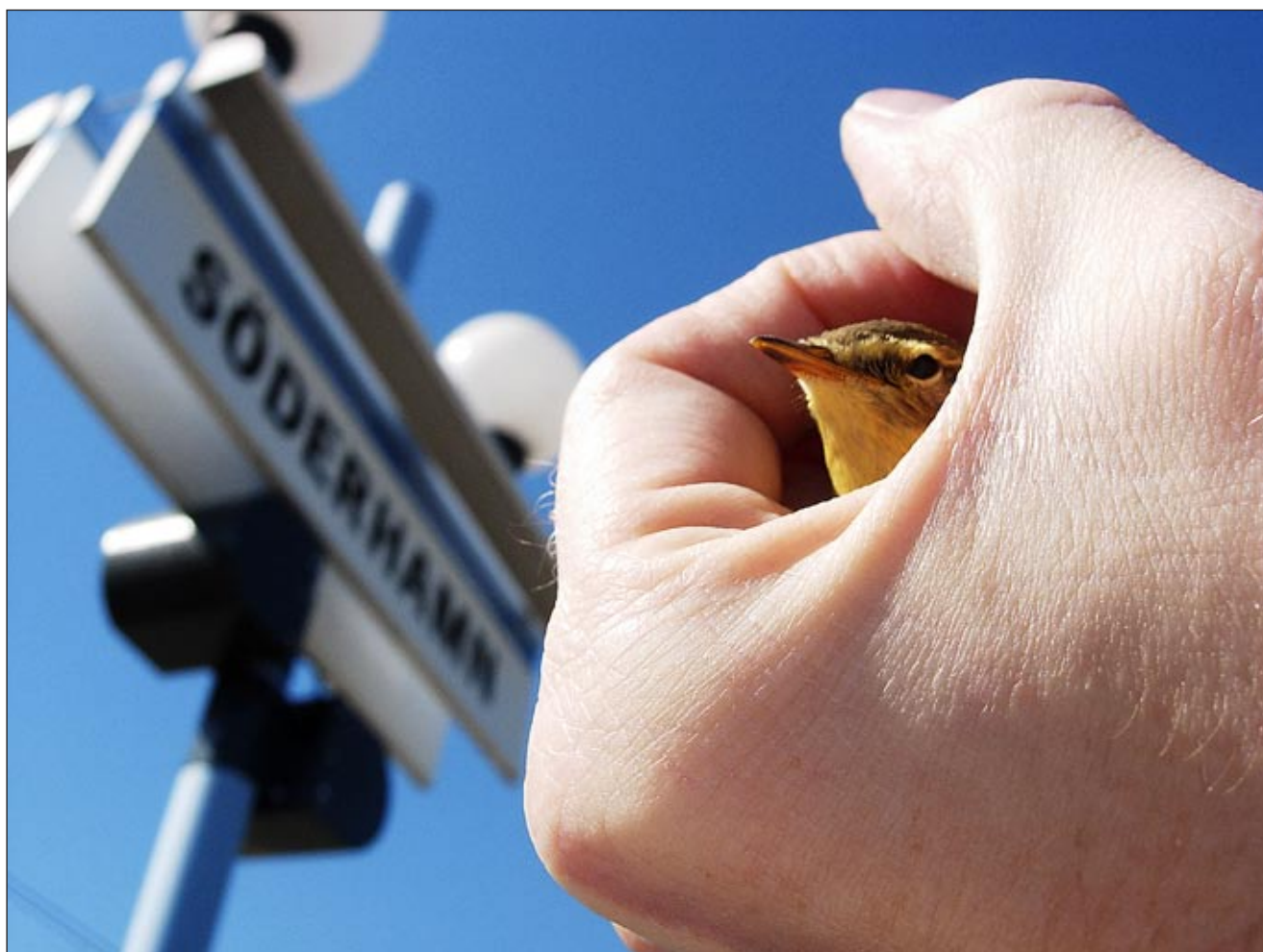


SÖDERHAMNS KOMMUN

HÅLLBARHETSBOKSLUT

2007



SÖDER HAMN!

Innehåll

Hållbarhetsbokslut	3
Miljöbokslut 2007	5
Välfärdsbokslut 2007	15
Barnbokslut 2007	25
Jämställdhetsbokslut 2007	35

HÅLLBARHETSBOKSLUT

Miljö – Valfärd – Jämställdhet

Ett bokslut ska bidra till ett bra beslutsunderlag för verksamheters val av åtgärder. Det ska stimulera till en bred diskussion om vilka förändringar och vilken utveckling som är önskvärd. Samtidigt ska det också vara ett verktyg för att mäta i vilken grad målen har uppfyllts.

Behovet av att tillämpa bokslutstänkandet på fler områden än det rent ekonomiska kommer från den offentliga sektorn och näringslivet. Behovet av både uppföljning och värdering av såväl kortsiktiga som mer långsiktiga mål har ökat. En viktig utgångspunkt är att problemområden och varningssignaler blir tydliga redan innan resultatet märks i form av faktiska kostnader. Ekonomspråket, redovisningstekniken och metoden att använda nyckeltal ger en större tydlighet.

Arbetet med **miljöbokslut** och gröna nyckeltal växte fram genom initiativ från den kommunala sidan, länsstyrelser och näringslivet. Erfarenheterna från arbetet med miljöbokslut har inspirerat till arbetet med lokala välfärdsbokslut. I Söderhamn redovisas miljöbokslutet som en del av hållbarhetsbokslutet.

Jämställdhetsbokslutet redovisas som en del av hållbarhetsbokslutet och knyter an till Jämställdhetsplan 2006/2008. Jämställdhetsbokslutet behandlar kommunen som arbetsgivare och redovisar förhållanden för anställda inom Söderhamns kommun.

Välfärdsbokslut är en bred beskrivning av levnadsvillkoren och hälsoutvecklingen i kommunen över tid. Här fokuserar man på en god hälsa men också på hur hälsan är fördelad i befolkningen. Välfärdsbokslutet ger möjligheter att göra geografiska, åldersmässiga och genusrelaterade jämförelser.

FN:s barnkonvention kräver att barnperspektivet ska beaktas i det kommunala beslutsfattandet och arbetet med barnbokslut i Sverige initierades bland annat med stöd av BO, Barnombudsmannen. I hållbarhetsbokslutet redovisas **barnbokslutet** som en integrerad del av välfärdsbokslutet.

Söderhamns kommun har valt att lägga ihop miljö-, välfärds- och jämställdhetsboksluten i ett gemensamt **hållbarhetsbokslut** eftersom områdena tangerar varandra och alla är viktiga komponenter i ett hållbarhetsperspektiv. Sammanslagningen ger större möjligheter att se dessa kopplingar.



Anders Bergsten
Monica Niklasson

Jennie Eriksson
Bert Wandin

MILJÖBOKSLUT



MILJÖBOKSLUT 2007

Söderhamns kommun presenterar i år sitt sjätte samlade miljöbokslut. Miljöbokslutet utgör ett komplement till kommunens ekonomiska bokslut och ger information om kommunens utveckling inom miljöområdet. Miljöbokslutet är indelat efter de nationella miljö kvalitetsmålen och innehåller en uppföljning av de lokala miljö målen.

Miljöperspektiv

Under 2007 hölls flera spännande miljöevenemang i Söderhamns kommun. Kommunen var värd för Ungdomens Miljöting – årets största miljöevenemang för ungdomar. Under en helg i november samlades skolor och ungdomar från Dalarna och Gävleborg på Staffangymnasiet för att ta del av inspirerande föreläsningar, spännande workshops och skön musik.

Söderhamn Vatten och Renhållning AB arrangerade ett uppskattat våtmarksseminarium, Våtmarks dagar i Söderhamn. Seminariet lockade intresserade deltagare från Tomelilla i söder till Östersund i norr.

Världsmiljödagen uppmärksammades med miljö kabarén Sweet Dreams, Naturskyddsföreningens ”klimattest” och diskussioner om Al Gores film En obekväms sanning.

Ekokommunrådet

Ekokommunrådet är ett samarbetsforum för olika aktörer på miljöområdet. Rådet hade fyra sammanträden under 2007. Teman för årets möten var klimatpåverkan, skärgårdsutveckling, miljökrav vid offentlig upphandling, naturvårdsarbetet och lokala miljö mål.

Inriktningsmål för koldioxidminskning

Kommunstyrelsen har fastställt tio inriktningsmål för åren 2008–2011. Ett av målen fokuserar på Söderhamns klimatpåverkan och innebär att kommunen senast 2011 ska ha minskat nettoutsläppet av koldioxid från kommunens egen verksamhet med 25 procent jämfört med 2007.

Till varje inriktningsmål hör ett handlingsprogram som beskriver hur kommunens nämnder och bolag ska samverka och arbeta för att nå inriktningsmålen.

KLIMP – Klimatinvesteringsprogrammet

Kommunen deltog i den läns gemensamma ansökan om KLIMP-bidrag som lämnades till Naturvårdsverket i november 2007. Klimatinvesteringsprogrammet syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och det genomgående temat för ansökan var produktion av biodrivmedel. Ansökan byggde på resultatet från förstudien BioDrivX där länets förutsättningar för att producera biodrivmedel kartlades. I förstudien identifierades också intresserade och lämpliga aktörer som kan driva produktionsanläggningar.

NEX – Nätverk för ekologisk hållbarhet i Gävleborg

Under 2006–2007 genomförde NEX och X-MaTs en förstudie om samordning av gods- och varutransporter till skolor och förskolor i Bollnäs, Hudiksvall och Söderhamn. Förstudien visar kommunernas möjligheter att effektivisera transporter till och från förskolor och skolor.

Sanering av förorenad mark

Kommunen har beviljats medel från Naturvårdsverket för efterbehandling av förorenad mark. Föroreningarna härrör från en träimpregneringsanläggning som var belägen på Stugsundsudden, i centrala Söderhamn, vid Söderhamnsfjärden.

Uppföljning av de lokala miljö målen

Söderhamns kommun har fastställt tio lokala miljö mål. I miljö målsarbetet har man strävat efter att undvika administrativa mål och att målen ska vara få, mätbara och ha direkt påverkan på miljön. Utgångspunkten för de lokala miljö målen är de nationella miljö kvalitetsmål som fastställdes av riksdagen 1999. Nedan presenteras de nationella miljö kvalitetsmålen tillsammans med Söderhamns lokala miljö mål. Resultatet av arbetet med kommunens lokala miljö mål redovisas i tabeller och diagram.

Söderhamn har valt att formulera ett gemensamt mål för de tre första miljö kvalitetsmålen, begränsad klimatpåverkan, frisk luft och ingen försurning.

1. Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

2. Frisk luft

Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

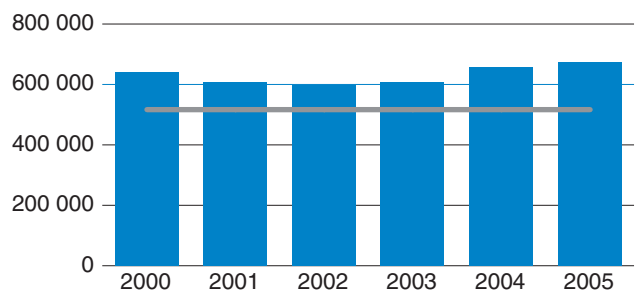
3. Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniskt material eller kultur-föremål och byggnader.

Lokalt miljömål

Senast 2007 skall förbrukningen av fossila bränslen i Söderhamns kommun ha minskat med 15 procent jämfört med 2001. Målnivå för 2007 anges med en grå linje i diagrammet.

Förbrukning av fossila bränslen (MWh)



Kommentar

Målet uppnåddes inte. Trenden visar en kraftig ökning sedan 2003, och under 2004 och 2005 låg förbrukningen på nivåer som inte förekommit sedan 1990-talet.



4. Giftfri miljö

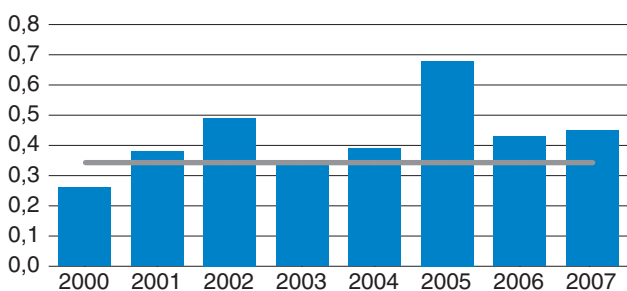
Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Lokalt miljömål

Halterna av tungmetaller i slam från avloppsreningsverk skall fram till 2007 minska med 10 procent jämfört med 2001. Målnivå för 2007 anges med en grå linje i diagrammet.

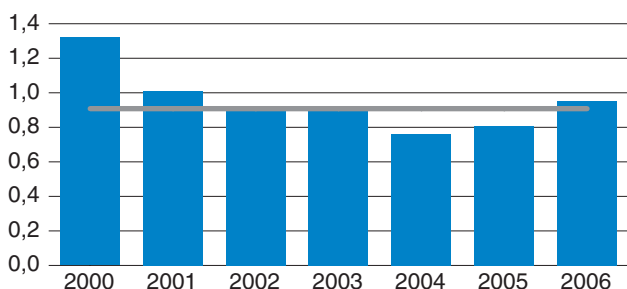
Kvicksilver i slam

(mg/kg TS)



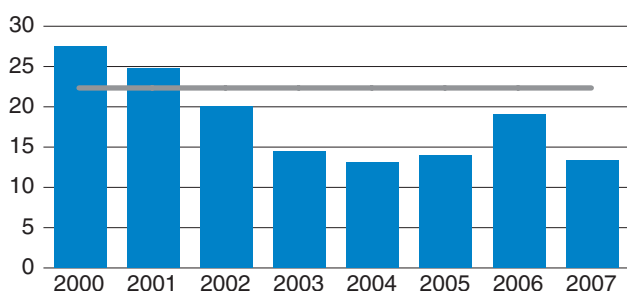
Kadmium i slam

(mg/kg TS)



Bly i slam

(mg/kg TS)



Kommentar

Det sammantagna målet uppnåddes inte. För bly och kadmium har halterna minskat sedan 2000, för kvicksilver har halterna varierat, utan någon tydlig trend. Halterna är dock betydligt lägre än de nationella gränsvärdena för tungmetaller i slam.

5. Skyddande ozonskikt

Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Lokalt miljömål

Författningar och internationella överenskommelser är tillräckliga för att styra arbetet med målet skyddande ozonskikt – därför har Söderhamn inte fastställt något lokalt miljömål för detta.

6. Säker strålmiljö

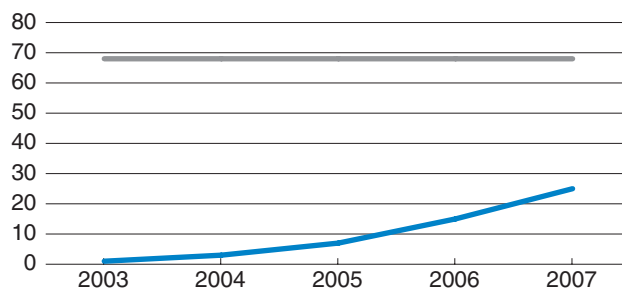
Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Lokalt miljömål

Mellan 2001 och 2007 skall minst 15 procent av bostäder där den uppmätta radonhalten överstiger 200 bequerel/m³ radonsaneras. Målnivå för 2007 anges med en grå linje i diagrammet.

Antal radonsanerade bostäder

(antal)



Kommentar

Målet uppnåddes inte. Statistiken visar dock att radonsaneringen stadigt ökat efter en trög start.

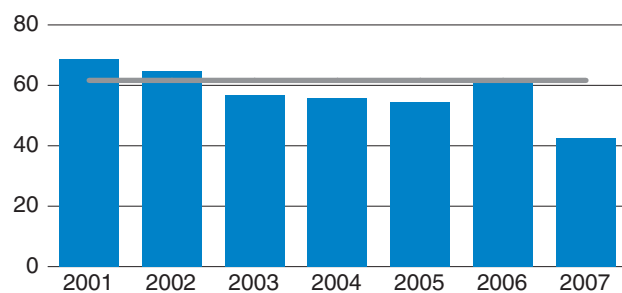
7. Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

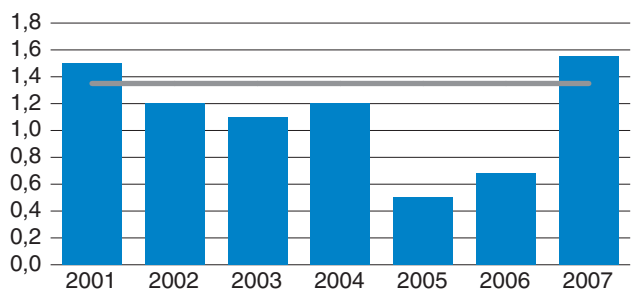
Lokalt miljömål

Senast 2007 skall de vattenburna utsläppen av BOD (Biochemical Oxygen Demand), fosfor och kväve från kommunala reningsverk ha minskat med 10 procent jämfört med 2001. Målnivå för 2007 anges med en grå linje i diagrammet.

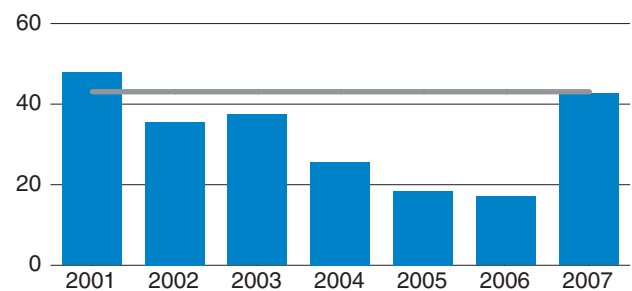
Kväveutsläpp från avloppsreningsverken 2001-2007
(ton/år)



Fosfatutsläpp från avloppsreningsverken 2001-2007
(ton/år)



BOD utsläpp från avloppsreningsverken 2001-2007
(ton/år)



Kommentar

Det sammantagna målet uppnåddes inte. Utsläppen av kväve var klart inom målet, vilket är glädjande. För BOD låg årets utsläpp precis på målnivån, utsläppen av fosfor låg över målnivån. Den kraftiga ökningen av BOD- och fosforutsläpp under 2007 berodde på att avloppsvatten bräddats vid ombyggnaden av Granskärs reningsverk.



8. Levande sjöar och vattendrag

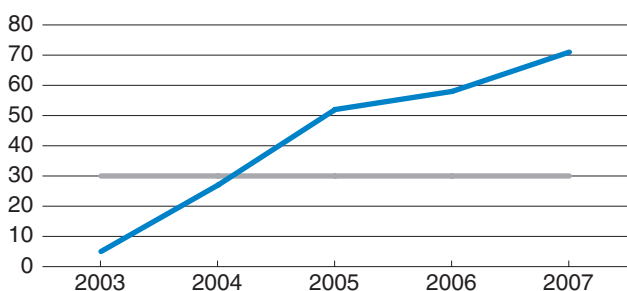
Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Lokalt miljömål

Senast 2007 skall minst 30 åtgärder från fiskeplanens åtgärds- och prioriteringslista vara genomförda. Målnivå för 2007 anges med en grå linje i diagrammet.

Genomförda åtgärder enligt fiskeplan

(antal)



Kommentar

Målet är uppnått. Inom ramen för ett EU-projekt har över 70 åtgärder från fiskeplanen genomförts.

9. Grundvatten av god kvalitet

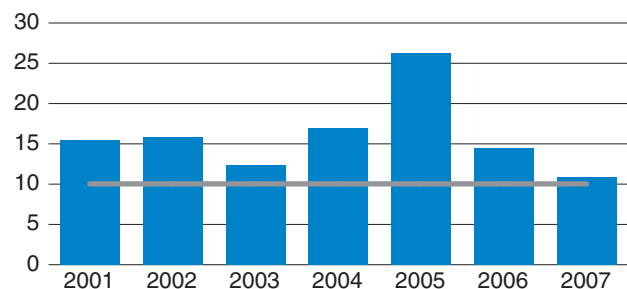
Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Lokalt miljömål

Andelen vattenprov med anmärkning från kommunens ledningsnät skall senast 2007 understiga 10 procent. Målnivå för 2007 anges med en grå linje i diagrammet.

Andel vattenprov med anmärkning 2001-2007

(procent)



Kommentar

Målet uppnåddes inte.

10. Hav i balans

samt levande kust och skärgård

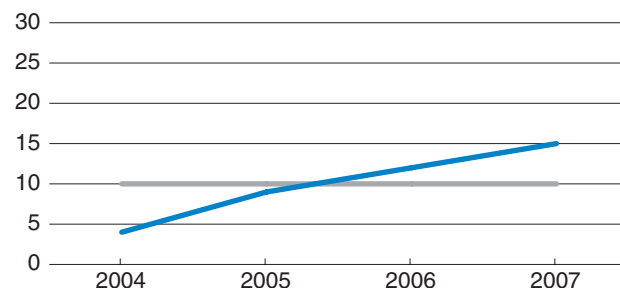
Västerhavet och Östersjön skall ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden skall bevaras. Kust och skärgård skall ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård skall bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden skall skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Lokalt miljömål

Strandnära mark i skärgårdsmiljö med god tillgänglighet och höga natur- och kulturvärden skall senast 2007 ha ökat med 10 platser jämfört med 2001. Målnivå för 2007 anges med en grå linje i diagrammet.

Platser med ökad tillgänglighet i skärgården

(antal)



Kommentar

Målet är uppnått. Inom ramen för ett EU-projekt har tillgängligheten i skärgårdsmiljön ökat genom att stugor, bryggor och serviceanläggningar har byggts längs kusten och ute på öarna.

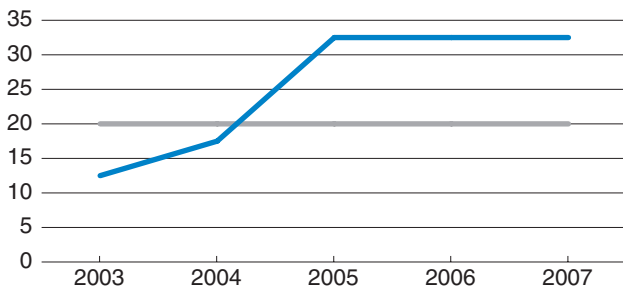
11. Myllrande våtmark

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Lokalt miljömål

Minst 20 hektar våtmark skall nyanläggas eller återskapas mellan 2001 och 2007. Målnivå för 2007 anges med en grå linje i diagrammet.

Återskapad våtmark i kommunen (ha)



Kommentar

Målet är uppnått. Våtmarker har återskapats vid Granskär och Röstenviken.

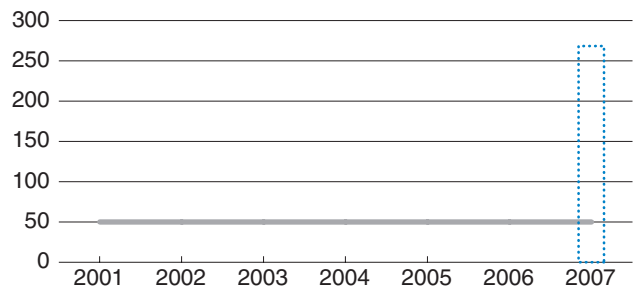
12. Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Lokalt miljömål

Från 2001 till 2007 skall ytterligare 50 hektar skyddsvärd skogsmark undantas från skogsproduktion i kommunägda skogar. Målnivå för 2007 anges med en grå linje i diagrammet.

Skogsmark som skyddas i kommunen 2001-2007 (ha)



Kommentar

Målet uppnåddes inte. Under året fortsatte arbetet med reservatsbildningen på ön Storjungfrun och projektet väntas resultera i 264 hektar skyddad skogsmark.



13. Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Lokalt miljömål

Lokalt miljömål saknas.

14. Storslagen fjällmiljö

Fjällen skall ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen skall bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden skall skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Lokalt miljömål

Lokalt miljömål för fjällmiljö är inte aktuellt för Söderhamns kommun.

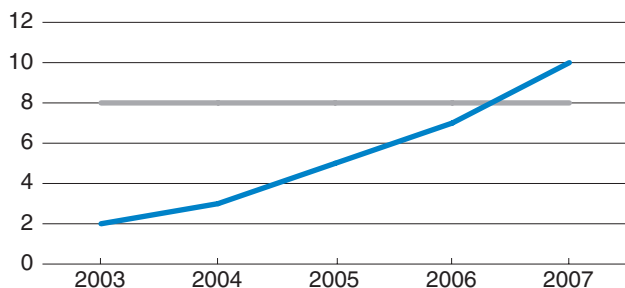
15. God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Lokalt miljömål

Gång- och cykelstråk i kommunen skall fram till 2007 öka med minst två objekt årligen. Målnivå för 2007 anges med en grå linje i diagrammet.

Årlig ökning av gång- och cykelstråk
(antal)

**Kommentar**

Målet är uppnått. Gång- och cykelstråk har anlagts framför allt i anslutning till friluftsområden och för att binda samman det befintliga gång- och cykelvägnätet.

16. Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden skall bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer skall värnas. Arter skall kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor skall ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Detta miljömål antogs av riksdagen i november 2005.

Lokalt miljömål

Lokalt miljömål saknas.

Miljömålsanalys

Årets uppföljning av de lokala miljömålen visar att sex av målen har uppnåtts helt eller delvis, ett mål är svårbedömt och tre mål har inte uppnåtts.

Miljökvalitetsmål Lokalt miljömål	Lokala resultat							Måluppfyllelse lokala miljömål
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
1. Begränsad klimatpåverkan								
Minskning av fossila bränslen	😊	😊	😞	😞	😞			😞
2. Frisk luft								
Minskning av fossila bränslen	😊	😊	😞	😞	😞			😞
3. Bara naturlig försurning								
Minskning av fossila bränslen	😊	😊	😞	😞	😞			😞
4. Giftfri miljö								
Minskning av tungmetaller i slam	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
5. Skyddande ozonskikt								
Lokalt miljömål saknas	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Säker strålmiljö								
Radonsanering av bostäder	-	-	😞	😞	😞	😞	😞	😞
7. Ingen övergödning								
Minskning av näringsämnen från reningsverk	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
8. Levande sjöar och vattendrag								
Återställning av vattendrag	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
9. Grundvatten av god kvalitet								
Minskning av vattenprov med anmärkning	😊	😊	😊	😞	😞	😞	😞	😞
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård								
Ökad tillgänglighet				😊	😊	😊	😊	😊
11. Myllrande våtmark								
Ökning av våtmarksarealen	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
12. Levande skogar								
Ökad areal skyddad skogsmark		😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞
13. Ett rikt odlingslandskap								
Lokalt miljömål saknas	-	-	-	-	-	-	-	-
14. Storslagen fjällmiljö								
Ej aktuellt för vår kommun	-	-	-	-	-	-	-	-
15. God bebyggd miljö								
Ökat antal gång- och cykelstråk	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
16. Ett rikt växt- och djurliv								
Lokalt miljömål saknas	?							

- 😊 Miljömålet har uppnåtts eller kommer att nås inom den utsatta tidsramen.
- 😊 Miljömålet är svårbedömt eller möjligt att nå inom den utsatta tidsramen.
- 😞 Miljömålet har inte uppnåtts eller blir svårt att nå inom den utsatta tidsramen.

VÄLFÄRDSBOKSLUT



VÄLFÄRDSBOKSLUT 2007

Inledning

Det övergripande målet för svensk folkhälsopolitik är att skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen. Det är särskilt angeläget att förbättra folkhälsan för de grupper som är mest utsatta för ohälsa.

I arbetet med den nya folkhälsopolitiken har beslutsfattarna gjort ett viktigt strategiskt vägval. I stället för att utgå från sjukdomar eller hälsoproblem när man skulle formulera mål för arbetet valde man att utgå från hälsans bestämningfaktorer – det vill säga de faktorer i samhällsstrukturen och människors levnadsförhållanden som bidrar till hälsa och ohälsa. Fördelen med att utgå från bestämningfaktorer är att målen blir åtkomliga för politiska beslut och kan påverkas genom olika typer av samhällsinsatser. Kommunerna får ett allt större ansvar för folkhälsan och kommunerna styr också många faktorer som berör medborgarnas livsvillkor.

Elva målområden för folkhälsoarbetet

Den svenska folkhälsopolitiken utgår från elva målområden där man finner de bestämningfaktorer som har störst betydelse för folkhälsan. Det övergripande syftet är att skapa förutsättningar för en jämlik och jämställd hälsa. De första sex målen handlar om strukturella faktorer, det vill säga förhållanden i samhället och omgivningen som i första hand kan påverkas genom opinionsbildande insatser och politiska beslut på olika nivåer. De övriga fem målen rör levnadsvanor som individen själv påverkar, men där den sociala miljön ofta spelar en mycket stor roll.

Lokala folkhälsomål för Söderhamns kommun

Kommunfullmäktige beslutade i februari 2004 att följande lokala folkhälsomål ska gälla i Söderhamn under de närmaste åren:

- Mål 1: Delaktighet och inflytande i samhället.
- Mål 3: Trygga och goda uppväxtvillkor.
- Mål 9: Goda matvanor och säkra livsmedel.
- Mål 10: Ökad fysisk aktivitet.
- Mål 11: Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande.

Fullmäktige beslutade också att kommunens välfärdsbokslut skulle kopplas till de fem lokala folkhälsomålen. Välfärdsbokslut 2007 omfattar därför målområde 1, 3, 9, 10 och 11 enligt kommunfullmäktiges beslut.

En nyhet för året är att ett särskilt barnbokslut inarbetats i välfärdsbokslutet, enligt tidigare beslut i kommunfullmäktige utifrån en motion om barnkonventionen.

Ett barnbokslut ska spegla hur situationen för barn och unga ser ut i kommunen. Utifrån prioriterade målområden för välfärdsarbetet i Söderhamn har kommunen sammanställt statistik över relevanta fakta med fokus på barn och unga.

Söderhamn den 12 mars 2007

Birgitta Tapper
Välfärdsrådets ordförande

Anders Bergsten
Utredare

Jennie Eriksson
Folkhälsosamordnare

Målområde 1: Delaktighet och inflytande i samhället

Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande förutsättningarna för en god hälsa hos befolkningen. För att nå det övergripande nationella folkhälsomålet är det särskilt viktigt att stärka förmågan och möjligheten till social och kulturell delaktighet för ekonomiskt och socialt utsatta personer, och att främja barns, ungdomars och äldres möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället. Möjlighet till delaktighet och inflytande är kärnfrågor för ett demokratiskt samhälle och har visat sig även påverka folkhälsan. En viktig indikator är valdeltagandet. Nedan redovisas valdeltagandet vid tre valtillfällen i alla kommuner i Hälsingland.

Val till riksdagen

	1998	2002	2006
2121 Ovanåker	80,6	80,3	78,8
2132 Nordanstig	75,4	73,5	75,4
2161 Ljusdal	73,7	70,9	73,1
2182 Söderhamn	77,3	76,4	77,6
2183 Bollnäs	77,3	79,1	76,1
2184 Hudiksvall	76,3	73,8	75,6

Valdeltagande i kommunfullmäktigeval 1998-2006.

Andel (%) röstande av de röstberättigade.

I Söderhamn ökade valdeltagandet 2006 till riksdagsvalet. Söderhamn var den enda av dessa kommuner som hade högre valdeltagande 2006 än de två tidigare valen. I Bollnäs kommun minskade valdeltagandet ganska kraftigt, med tre procentenheter jämfört med valet 2002. I Ljusdals kommun var ökningen 2,2 procentenheter mellan valen 2002 och 2006.

Val till landstinget

	1998	2002	2006
2121 Ovanåker	80,2	80,6	78,5
2132 Nordanstig	74,7	73,0	74,4
2161 Ljusdal	73,1	70,4	72,6
2182 Söderhamn	76,8	76,3	77,2
2183 Bollnäs	77,0	79,3	76,0
2184 Hudiksvall	76,1	73,5	75,2

Valdeltagande i landstingsval 1998-2006.

Andel (%) röstande av de röstberättigade.

Även i valet till landstinget ökade valdeltagandet i Söderhamn jämfört med tidigare val. Söderhamn är den enda kommunen i Hälsingland som hade ett högre valdeltagande 2006 än 1998.

Val till kommunfullmäktige

	1998	2002	2006
2121 Ovanåker	80,6	80,3	78,8
2132 Nordanstig	75,4	73,5	75,4
2161 Ljusdal	73,7	70,9	73,1
2182 Söderhamn	77,3	76,4	77,6
2183 Bollnäs	77,3	79,1	76,1
2184 Hudiksvall	76,3	73,8	75,6

Valdeltagande i kommunfullmäktigeval 1998-2006.

Andel (%) röstande av de röstberättigade.

Tendensen är densamma i valet till kommunfullmäktige. Valdeltagandet var högre i valet 2006 än i de föregående valen. I Bollnäs kommun sjönk valdeltagandet med 3 procentenheter. I Ovanåker har valdeltagandet också visat en nedåtgående trend.

I alla val har valdeltagandet i Söderhamn ökat sedan 1998. En förklaring kan vara att kommunen sedan 2004 har arbetat intensivt med Vision 2012 och olika former av medborgardialoger. Det kan ha bidragit till ett ökat engagemang i samhällsfrågorna.

Valdeltagandet bland ungdomar och förstagångsväljare är lågt. I snitt är valdeltagandet bland förstagångsväljarna 12 procent lägre än bland alla röstberättigade. Det finns exempel på mycket stora skillnader i valdeltagande. I Ljusdal har drygt 30 procent färre förstagångsväljare röstat, jämfört med alla röstberättigade.

Av barnbokslutet och 2007 års LUPP-undersökning framgår också att intresset för politik är mycket lågt bland ungdomarna, medan intresset för samhällsfrågor är större. Det tycks alltså som att ungdomarna inte kopplar politik till samhällsförändringar.

Målområde 3: Trygga och goda uppväxtvillkor

Ekonomisk och social trygghet

Ekonomisk och social trygghet är ytterligare en grundläggande förutsättning för folkhälsan. Det finns ett starkt samband mellan en god folkhälsa och ett samhälle präglad av ekonomisk och social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor, jämställdhet och rättvisa. Ekonomisk stress och social otrygghet orsakar framför allt psykisk ohälsa, och leder dessutom till en ojämlig fördelning av hälsa.

Brottslighet

År 2006	Antal	Kommun	Län
	Antal per	Antal per	Antal per
	100 000	100 000	100 000
	inv	inv	inv
Samtliga brott	2 762	10 469	10 879
Brott mot person	449	1 702	2 057
misshandel mot barn	21	80	82
misshandel mot kvinna	52	197	286
misshandel mot man	112	425	446
våldtäkt, grov våldtäkt	7	27	57
Brott mot förmögenhet	1 725	6 539	6 752
Brott mot allmänheten	33	125	160
Brott mot trafikbrottslagen	255	967	747
Brott mot narkotikastrafflagen	167	633	590

Av tabellen framgår att Söderhamn ligger på ungefär samma nivå som länet när det gäller den totala brottsligheten. Kommunen ligger dock högre i brottsstatistiken vad avser trafikbrott och narkotikabrott. Brottsligheten har inte ökat påtagligt i Söderhamn totalt sett.

Trygghetsmätningen 2005 i Söderhamn visade att oron för brott är betydligt större än risken för att verkligen drabbas av brott. Enligt mätningen finns det nämligen en – kanske ibland överdriven – oro bland medborgarna för att råka ut för brott, främst våldsbrott som misshandel, rån med mera. Varför oroar sig så många för detta? Kanske är det ett resultat av den bild media förmedlar, där enstaka våldshändelser får stort utrymme och därmed ökar människors oro.

Oron för vissa samhällsförhållanden som ungdomskriminalitet, drogsituationen och psykiskt sjuka som inte fått vård är hög. En tolkning som ligger nära till hands är att många människor idag har en allmän känsla av otrygghet, knuten till samhällsutvecklingen i stort.

En jämförelse mellan kommunerna i Hälsingland visar att Bollnäs kommun har den största brottsligheten medan Nordanstig har den lägsta brottsligheten.

Antal brott per 100 000 inv

Bollnäs	10 576
Söderhamn	10 469
Ljusdal	8 424
Hudiksvall	8 361
Ovanåker	5 564
Nordanstig	5 006

Arbetslöshet januari 2008

	Arbetslösa	I åtgärds-	Ungdomar	I åtgärds-
	%	program	18–24 år	program
Ovanåker	2,9	4,2	5,1	4,8
Bollnäs	3,7	5,2	6,8	4,8
Söderhamn	4,9	6,0	9,5	3,6
Nordanstig	3,9	4,5	7,2	2,5
Hudiksvall	4,1	3,9	9,1	3,5
Ljusdal	4,1	5,4	8,0	4,0
Länet	4,1	4,2	7,6	3,2

Tabellen visar andelen arbetslösa av befolkningen 16–64 år och bland ungdomar 18–24 år. Även om antalet arbetslösa i Söderhamn minskade 2007 ligger kommunen fortfarande högt i statistiken bland Hälsingekommunerna. Antalet arbetslösa ungdomar var 168, antalet sökande med aktivitetsprogram var 57 och sökande som hade arbete med stöd var 7. Siffrorna avser januari 2008.

Dagens höga arbetslöshet utgör en hälsorisk, inte minst för ungdomar. Utanförskap, passivisering, isolering, psykiska besvär, hjärt- och kärlsjukdom och missbruk är konsekvenser som blir vanligare och allvarligare ju längre man går utan arbete. Unga arbetslösa män ökar sin alkoholkonsumtion, medan unga kvinnor röker mer. Arbetslösa söker oftare sjukvård och konsumerar mer läkemedel, i synnerhet äldre arbetslösa. Det psykiska välbefinnandet försämras och risken att dö i förtid är två till tre gånger högre bland arbetslösa än bland icke arbetslösa, även då man tar hänsyn till faktorer som civilstånd, socialgrupp och tidigare sjukdomar. Även andra folkhälsoproblem som bråk, misshandel och skilsmässor är vanligare bland arbetslösa.

En politik som leder till att fler får arbete och som begränsar de negativa effekterna för de arbetslösa är av strategisk betydelse för folkhälsan.

Målområde 9: Ökad fysisk aktivitet

Människokroppen är gjord för ett liv i rörelse. Att röra sig är genetiskt sett det naturliga tillståndet. Människan har en påtaglig anpassningsförmåga till olika yttre villkor, men stillasittande hör till det som kroppen har alla svårast att klara av.

40 år av systematisk forskning bekräftar att för lite fysisk aktivitet ökar förekomsten av flera allvarliga sjukdomar som exempelvis hjärtinfarkt, högt blodtryck, benskörhet, slaganfall, vissa cancerformer, sockersjuka och övervikt.

Stillasittande individer löper dubbelt så hög risk att dö av hjärt- och kärlsjukdom som sina fysiskt mer aktiva jämnåriga. Fysisk aktivitet bidrar också till att förbättra välbefinnandet och ökar individens möjligheter att kunna bevara sin funktionsförmåga och sitt oberoende även i hög ålder, och minskar även risken att dö tidigare än normalt.

Fysisk aktivitet förebygger sjukdomar i rörelseorganen, övervikt, benskörhet, och ger ett ökat välbefinnande. De som motionerar är i högre grad nöjda med sin kropp och prestationsförmåga och upplever i högre grad sitt hälsotillstånd som bra, än de som inte motionerar. Även risken att dö i förtid minskar med motion.

Motion kan också ge positiva spridningseffekter. Den som bestämt sig för att ta ansvar för sin hälsa genom att röra på sig regelbundet, förändrar ofta även matvanorna till det bättre. I tabellen nedan anges hur mycket man kan minska risken att dö i förtid genom olika livsstilsförändringar. Förbättrad kondition och rökstopp ger de största effekterna.

Förbättrad kondition	65 %
Rökstopp	50 %
Sänkning av blodtryck	15 %
Sänkning av kolesterolvärdet	15 %
Viktminskning	15 %

Minskad risk att dö i förtid som resultat av hälsofrämjande beteende.

Fysisk aktivitet är en förutsättning för en god hälsoutveckling. Målet för de samlade insatserna inom detta område är att utforma samhället så att det ger förutsättningar för en ökad fysisk aktivitet för hela befolkningen. Det ska främst ske genom insatser som stimulerar till:

- Mer fysisk aktivitet i förskola, skola och i anslutning till arbetet.
- Mer fysisk aktivitet under fritiden.
- Ökade möjligheter till motion för äldre, långtids-sjukskrivna och funktionshindrade.

	Män		Kvinnor	
	Riket	Söderhamn	Riket	Söderhamn
Fysisk inaktivitet	46,2	45,6	48,3	48,9
Övervikt eller fetma	54,8	64,4	40,3	50,4
Ej frukt/grönt i kosten	95,2	97,4	86,5	88,5

Data från Nationella folkhälsoenkäten 2007.

Nästan hälften av alla män och kvinnor i riket är fysiskt inaktiva, och andelen är ungefär densamma i Söderhamn. Med så många fysiskt inaktiva är det inte underligt att mer än 60 procent av männen och hälften av kvinnorna lider av övervikt eller fetma. Indikatoren ”ej frukt/grönt i kosten” innebär att man äter mindre än 500 g frukt/grönt per dag.

Målområde 10: Goda matvanor och säkra livsmedel

Maten har en avgörande betydelse för hälsan. I ett globalt perspektiv är fortfarande undernäring ett gigantiskt folkhälsoproblem. Samtidigt håller övervikt på att utvecklas till det dominerande problemet i allt fler länder, däribland Sverige. Nästan 10 procent av den vuxna befolkningen har kraftig övervikt. Andelen överviktiga barn och ungdomar ökar snabbt.

Livsmedelspolitiken har som mål en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar livsmedelsproduktion. Det är viktigt med ett folkhälsoperspektiv på denna politik, och att öka medborgarnas kunskaper om sambanden mellan kost och hälsa.

Övervikt och fetma

Övervikten följer ett tydligt socialt mönster där människor i socialt utsatta positioner drabbas hårdast. Övervikt medför en rad hälsoproblem som exempelvis en betydande risk för hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes, ledsjukdomar och en del cancerformer, bland annat tjocktarmscancer. En viktig orsak till övervikt är en felaktigt sammansatt kost med ett alltför stort energinnehåll. Konsumtionen av socker och fett, särskilt mättat fett, är för hög medan intaget av frukt och grönsaker behöver öka.

Andelen män och kvinnor med övervikt och fetma i Söderhamn är högre än i både länet och riket. Bland kommunerna i Hälsingland är andelen män och kvinnor med övervikt och fetma högst i Ljusdal.

Dödlighet i diabetes

	Kvinnor totalt 15-			Män totalt 15-		
	1998-2002	1999-2003	2000-2004	1998-2002	1999-2003	2000-2004
2121 Ovanåker	19,6	19,6	27,4	26,9	15,4	15,4
2132 Nordanstig	14,3	9,6	4,8	23,2	14,0	14,0
2161 Ljusdal	19,0	16,6	21,4	26,8	31,6	29,2
2182 Söderhamn	32,6	34,5	29,3	35,3	35,4	37,2
2183 Bollnäs	26,5	24,7	22,9	23,7	21,9	27,3
2184 Hudiksvall	14,0	23,0	23,0	33,2	29,3	24,0

Dödlighet i diabetes uppdelad efter kommun, kön, ålder och tid. Siffrorna avser antal döda per 100 000 invånare (medelfolkmängden) 15 år och äldre. Medelvärden för respektive period.

Söderhamn ligger högt bland både kvinnor och män, men bland kvinnorna har dödligheten minskat de senaste åren. Nordanstigs kommun sticker ut genom låg dödlighet i diabetes såväl bland män som bland kvinnor och där har dessutom antalet dödsfall minskat märkbart under mätperioden.



Dödlighet i hjärtinfarkt**Kvinnor**

	45-64			Totalt		
	år			15-w år		
	1997-2001	1999-2003	2000-2004	1997-2001	1999-2003	2000-2004
2121 Ovanåker	36,9	36,4	24,2	279,1	262,5	286,0
2132 Nordanstig	14,1	14,0	28,1	338,6	310,6	310,6
2161 Ljusdal	54,8	30,8	23,1	368,8	315,9	292,1
2182 Söderhamn	31,7	21,1	26,4	330,1	373,7	365,1
2183 Bollnäs	33,9	28,2	28,2	267,5	244,9	243,2
2184 Hudiksvall	60,2	67,4	67,4	341,2	330,8	332,0

Män

	45-64			Totalt 15-w		
	år			år		
	1997-2001	1999-2003	2000-2004	1997-2001	1999-2003	2000-2004
2121 Ovanåker	99,4	120,2	131,13	402,6	433,9	418,6
2132 Nordanstig	161,5	174,1	214,3	509,2	488,5	483,9
2161 Ljusdal	223,2	213,1	205,7	468,3	435,5	430,7
2182 Söderhamn	129,1	128,3	112,9	393,6	384,0	366,3
2183 Bollnäs	131,1	91,7	86,3	380,7	364,4	317,0
2184 Hudiksvall	161,7	155,7	128,5	438,6	383,4	347,4

Dödlighet i ischemisk hjärtsjukdom (hjärtinfarkt) uppdelad efter kommun, kön, ålder och tid.

Det finns ett starkt samband mellan höga kolesterolvärden och risken att drabbas av hjärt- och kärlsjukdom. Det är också välkänt att det går att sänka höga kolesterolvärden genom hälsosam mat och livsstil. Siffrorna avser antal döda per 100 000 invånare (medelfolkmängden) 15 år och äldre. Medelvärden för respektive 5-årsperiod. (Observera att statistiken påverkas av åldersstrukturen i kommunen).

Bland de yngre kvinnorna är dödligheten i hjärtinfarkt mycket lägre än för männen. I Söderhamn är det drygt fyra gånger vanligare att män i åldern 45-64 år får hjärtinfarkt än kvinnor i samma ålder. Intressant att notera är dock att dödligheten för män har minskat medan den ökat för kvinnor. Bland de äldre är dock siffrorna ungefär likvärdiga vad gäller män och kvinnor.

Hjärt- och kärlsjukdom, diabetes och cancer är folksjukdomar där maten har stor betydelse. Dessutom är ett antal riskfaktorer för sjukdom, som övervikt, högt blodtryck och höga blodfettvärden, starkt relaterade till mat och matvanor. Olika studier visar att höga blodfetter fördubblar risken att dö förtid och ligger bakom cirka 30 procent av alla dödsfall i hjärt- och kärlsjukdomar.

De svenska matvanorna kännetecknas av ett för högt totalt intag av fett och för lite kolhydrater, kostfibrer, frukt och grönsaker. Med förändrade matvanor skulle förekomsten av flera folksjukdomar som hjärt- och kärlsjukdomar och cancer kunna minska väsentligt. Det handlar om att äta mindre fett och dessutom byta mättat fett mot fleromättat, äta mindre salt och socker, mer kostfibrer och mer grönsaker och frukt. Att äta mycket frukt och grönt ger dessutom en ökad motståndskraft mot många cancerformer.

Målområde 11: Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

Bruket av beroendeframkallande medel är en viktig bestämningssfaktor för hälsan. Riksdag och regering har beslutat om mål och insatser för alkohol- och narkotikapolitiken. Målet för samhällets insatser inom tobaksområdet är att minska tobaksbruket. Målet för samhällets insatser mot spelberoende är att minska skadeverkningar av överdrivet spelande. Målet när det gäller dopning är ett samhälle fritt från dopning.

Att begränsa alkoholens negativa effekter, minska tobaksbruket och verka för ett narkotikafritt samhälle har länge varit viktiga folkhälsofrågor och naturliga delar av välfärdspolitiken. Det är viktigt att åstadkomma en bättre samordning mellan olika sektorer, nivåer och aktörer och ett ökat fokus på sambandet mellan bruket av de olika medlen och spelmissbruk. Inte sällan är det samma personer som utgör riskgrupperna för missbruk av olika beroendeframkallande medel.

Alkoholkonsumtion

Region	Ingen konsumtion				Riskkonsumtion			
	Män		Kvinnor		Män		Kvinnor	
	2004	2007	2004	2007	2004	2007	2004	2007
Riket	9,4	9,3	16,5	18,1	16,9	16,9	9,0	9,5
X-län	10,7	11,7	17,1	18,9	17,3	15,6	9,1	9,1
Ovanåker	20,9	10,9	23,8	19,0	17,0	14,5	8,1	8,8
Bollnäs	12,2	10,9	19,6	19,0	16,9	14,5	11,5	8,8
Söderhamn	14,0	14,3	18,7	18,2	18,3	13,5	3,7	9,5
Nordanstig	11,5	15,5	22,8	19,0	14,1	11,1	7,2	11,5
Hudiksvall	12,4	15,5	16,6	19,0	17,3	11,1	8,2	11,5
Ljusdal	9,2	14,1	15,3	24,2	17,8	16,9	12,6	8,6

Konsumtionsmönster alkohol, riket, länet och kommunerna i Hälsingland. Nationella folkhälsoenkäten 2004 och 2007. OBS! Bollnäs/Ovanåker och Hudiksvall/Nordanstig sammanförda värden år 2007.

I Söderhamn är det 14,3 procent av männen och 18,2 procent av kvinnorna som inte konsumerar någon alkohol alls. Siffrorna har varit stabila över den senaste treårsperioden. Andelen riskkonsumenter bland männen har sjunkit från 18,3 procent till 13,5 procent. Däremot har den ökat bland kvinnorna från 3,7 procent till 9,5 procent.

Alkoholrelaterad dödlighet

Kvinnor	15-44			45-64			65-w		
	år			år			år		
	1995- 1999	1999- 2003	2000- 2004	1995- 1999	1999- 2003	2000- 2004	1995- 1999	1999- 2003	2000- 2004
2121 Ovanåker	0	0	0	0	12,1	24,2	0	13,8	27,6
2132 Nordanstig	0	0	0	0	0	0	16	16,9	16,9
2161 Ljusdal	12	0	0	0	7,7	7,7	0	7,7	7,7
2182 Söderhamn	0	0	0	5,3	26,4	26,4	11,7	12,0	18,0
2183 Bollnäs	8,3	4,4	4,4	5,7	5,6	5,6	6,1	0	6,1
2184 Hudiksvall	0	0	0	8,2	19,8	23,8	4,9	14,6	19,5

Män	15-44			45-64			65-w		
	år			år			år		
	1995- 1999	1999- 2003	2000- 2004	1995- 1999	1999- 2003	2000- 2004	1995- 1999	1999- 2003	2000- 2004
2121 Ovanåker	8,4	9,1	0	22,8	43,7	43,7	49,3	34,1	34,1
2132 Nordanstig	0	11,0	11,0	162,1	93,7	67,0	39,3	20,3	60,9
2161 Ljusdal	0	11,6	11,6	98,6	66,1	66,1	38,1	38,8	29,1
2182 Söderhamn	26,4	20,5	16,4	68,2	92,4	87,3	62,2	79,3	63,4
2183 Bollnäs	19,5	12,4	12,4	72,5	80,9	91,7	73,5	66,2	66,2
2184 Hudiksvall	2,8	11,8	14,7	76,8	105,1	109,0	57,9	38,8	38,8

Alkoholrelaterad dödlighet uppdelad efter kommun, kön, ålder och tid. Medelvärde för respektive år. Antal dödsfall per 100 000 invånare.

Söderhamn har en hög alkoholrelaterad dödlighet bland yngre män och medelålders kvinnor. Värt att notera är dock att dödligheten har minskat bland de yngre männen i Söderhamn.

Försäljning från Systembolaget

	1996	2000	2005
2121 Ovanåker	2,9	3,3	3,8
2132 Nordanstig	0	2,8	3,1
2161 Ljusdal	4,2	4,5	6,1
2182 Söderhamn	3,3	3,7	4,0
2183 Bollnäs	3,3	4,2	5,4
2184 Hudiksvall	3,6	3,9	4,9

Försäljning från systembolag och restauranger per invånare 15 år och äldre uppdelad efter kommun, antal liter (100 %) alkohol och tid.

Försäljningen från Systembolaget ökade under 1996-2005 i alla kommuner i Hälsingland. Söderhamn hamnar någonstans i mitten av Hälsingekommunerna när det gäller försäljning från Systembolaget.

Serveringstillstånd

(Antal per 10 000 inv 15+ år)	1995	2000	2005	2006
2121 Ovanåker	9,3	8,8	11,9	12,0
2132 Nordanstig	14,7	16,6	18,1	16,8
2161 Ljusdal	17,1	25,9	24,3	24,5
2182 Söderhamn	10,9	21,0	17,8	18,8
2183 Bollnäs	18,8	22,5	23,5	22,5
2184 Hudiksvall	13,2	15,0	17,8	18,1

Serveringstillstånd uppdelat efter kommun, antal/10 000 inv och tid.

Antalet serveringstillstånd i Söderhamn ökade något mellan 2005 och 2006. Ett stort antal serveringstillstånd i en kommun innebär ökad tillgänglighet till alkohol för personer från 18 år och uppåt. Från 1995 har antalet serveringstillstånd i Söderhamn nästan fördubblats. Flest serveringstillstånd hade Ljusdals kommun.

Tobaksanvändning

Region	Röker dagligen		Snusar dagligen	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Riket	12,4	16,8	18,9	3,6
X-län	10,8	16,9	24,1	3,9
Bollnäs/Ovanåker	11,2	15,9	24,6	4,2
Söderhamn	11,2	20,8	23,9	2,4
Hudiksvall/Nord-				
anstig	12,6	15,3	25,3	9,4
Ljusdal	11,9	17,3	22,4	3,6

Procentuell andel rökare/snusare i Gävleborgs län uppdelad efter kommun och kön 2007.

Observera att kommunerna Bollnäs/Ovanåker och Hudiksvall/Nordanstig lagts samman i den senaste undersökningen, vilket försvårar jämförelserna. Söderhamn har en hög andel rökande kvinnor. Var femte kvinna i Söderhamn röker dagligen. Mer än var femte man snusar dagligen i Söderhamn medan drygt var tionde man röker.

Ohälsotal

Ohälsotalet, som är ett mått på antalet dagar med utbetald sjukpenning eller sjukersättning per person mellan 16 och 64 år, var 41,8 i augusti 2007 och varierade länsvis mellan 35,6 och 52,4 dagar. Spridningen kan delvis förklaras av befolkningsstrukturen i länen, men till allra största delen beror den på andra faktorer: praxis hos läkare, arbetsmarknaden och också hur försäkringskassan arbetar. Regeringens mål om en halvering av sjukpenningdagarna ingår i försäkringskassans mål om högst 37,0 ohälsodagar.

Försäkringskassan redovisar nu mål för ohälsotalen på länsnivå. I målen för respektive län tar man hänsyn till skillnader i befolkningsstruktur, medan skillnader som beror på andra faktorer ska halveras. Länens ohälsotal kommer därför under 2008 att variera mellan 33,3 och 43,2. Målet för Gävleborgs län är 42,5 mot nuvarande 50,5.

Ohälsotalet i Söderhamn var år 2006 47,7 (31,9) för män och 77,1 (48,2) för kvinnor. (Siffror inom parentes avser hela riket. Uppgifter för 2007 på kommunnivå är tillgängliga från SCB i maj 2008.)

BARNBOKSLUT



BARNBOKSLUT 2007

Kommunstyrelsen har beslutat att ett barnbokslut ska inarbetas i det årliga välfärdsbokslutet utifrån en motion om barnkonventionen.

Ett barnbokslut ska spegla hur situationen för barn och unga ser ut i kommunen. Utifrån prioriterade målområden för välfärdsarbetet i Söderhamn har kommunen sammanställt statistik över relevanta fakta som rör barn och unga i Söderhamn.

Barnbokslutet ger *en* bild av läget, medan helt andra frågor och metoder skulle ge en annan bild. Detta bokslut gör alltså inte anspråk på att vara heltäckande.

Under hösten 2007 genomfördes en lokal uppföljning av ungdomspolitiken (LUPP-undersökning) där alla elever i grundskolans årskurs 8, gymnasiets årskurs 1 och 3 och alla 21-åringar i kommunen fick tillfälle att genom en enkät besvara frågor inom områdena skola, fritid, politik, hälsa och trygghet. Denna LUPP-undersökning sammanställs i en separat rapport. År 2009 ska kommunen göra en liknande undersökning, vilket gör det möjligt att se utveckling och skillnader över tid.

En del av statistiken i detta barnbokslut bygger på LUPP-undersökningen. Andra källor för datainsamling är Folkhälsoinstitutets Kommunala Basfakta, Samhällsmedicins sammanställning av befolkningsenkäter, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysnings (CAN) enkätundersökning i årskurs 2 på gymnasiet samt kommunens förvaltningars egna sammanställningar.

Inom de områden där det finns motsvarande statistik har siffrorna för Söderhamn jämförts med länet och riket. Statistiken från CAN avser årskurs 2 i gymnasiet. Statistiken från LUPP-undersökningen grundar sig på enkäterna gjorda i grundskolans årskurs 8 samt gymnasiets årskurs 1 och 3.



Målområde delaktighet och inflytande

Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande samhällsliga förutsättningarna för folkhälsan. Det är särskilt viktigt att fokusera på barns och ungdomars möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället.

Utbildning är en av de viktigaste bestämningsfaktorerna för hälsa och har stark koppling till delaktighet och inflytande i samhället.

Det partipolitiska engagemanget minskar bland unga i hela riket. Däremot uppger de att de vill vara med och påverka det som händer i kommunen, vilket också visar sig i Söderhamn.

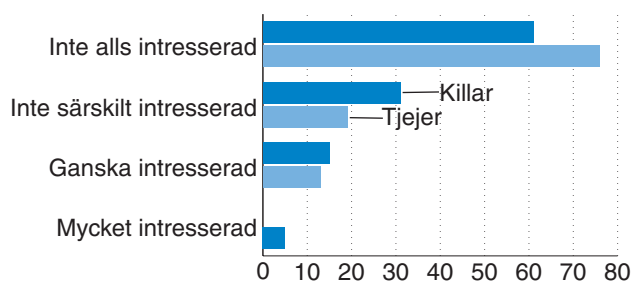
Delaktighet och inflytande inom skolan, %

	Kommun	Län	Riket
Andel ej behöriga till gymnasiet (2006)			
Pojkar	11		11,7
Flickor	10,1		9,3
Andel elever som nått målen i alla ämnen i slutbetyget (2007)			
Årskurs 9	71	74	76
Andel behöriga elever till gymnasieskolan (2007)	83	86	89
Andel behöriga till högskola (2007)	91	92	89
Anser att det stämmer mycket bra att elevråd tas på allvar (gymnasiet)			
Pojkar	11,8		
Flickor	16,0		

Samhällsengagemang, %

Är mycket intresserade av politik	
Årskurs 8	
Pojkar	2,9
Flickor	0,0
Gymnasiet	
Pojkar	5,7
Flickor	1,7
Anser att de har mycket stora möjligheter att föra fram egna åsikter till beslutsfattare	
Gymnasiet	
Pojkar	2,6
Flickor	0,6
Vill vara med och påverka det som händer i den egna kommunen	
Årskurs 8	
Pojkar	38,1
Flickor	46,4
Gymnasiet	
Pojkar	29,3
Flickor	43,3

Intresset för politik är lågt bland både pojkar och flickor, även om intresset ökar med åldern. Däremot är könsskillnaden densamma i båda åldersgrupperna. Engagemanget avtar med åldern när det gäller att vara med och påverka det som händer i kommunen, även om dessa siffror är mycket högre än när man frågar om politiskt intresse. Även när det gäller viljan att påverka finns en tydlig könsskillnad, men där är det en högre andel flickor som avgett positiva svar.

Hur intresserad är du av politik? (År 8)
(procent)

Målområde trygga och goda uppväxtmiljöer

Trygga och goda uppväxtvillkor är avgörande för barns och ungdomars hälsa och för folkhälsan på lång sikt.

Förutsättningarna under de tidiga åren i livet påverkar många bestämningsfaktorer för hälsa senare i livet. Ekonomisk och social trygghet är en av de mest grundläggande samhällsliga förutsättningarna för folkhälsan, och redovisas under detta målområde. Här redovisas även statistik över anmälda brott mot barn, ungdomsaborter, barnvaccinationer och individuella upplevelser av trygghet, stöd, skolk, kränkningar och självupplevd hälsa.

Ekonomisk trygghet, %

	Kom- munen	Länet	Riket
Andel av alla barn i hushåll (2004)			
- med låg inkomst eller socialbidrag	12,2		
- låg inkomst	4,5		
- enbart socialbidrag	5,6		
- låg inkomst och socialbidrag	2,1		
Andel barn med ensamstående föräldrar (2004)	25,1		
Andel barn med ensamstående föräldrar av alla barn i ekonomisk utsatthet (2004)	59,6		
Andel barn i åldern 0–17 år i familjer med låg inkomst (2005)	11,5		
Barn totalt i ekonomiskt utsatta hushåll (2004)	12		13

Skolan

	Kom- munen	Länet	Riket
Personaltäthet (2006)			
Antal barn/årsarbetare			
- förskola	5,8	5,1	5,1
- fritids	28,8	20,9	18,9
Antal lärare/100 elever			
- grundskola	7,5	8,6	9,4
- gymnasieskola	8,5	8,2	8,3

Vad tycker du om de här sakerna i din skola? %

	Mycket/ganska bra	
	Flickor	Pojkar
Skolmiljön	45	45
Skolbiblioteket	66	54
Skolmaten	36	37
Ditt schema	49	41
Möjligheter att få extra stöd och hjälp	50	53
Mycket/ganska dåligt		
Skolmiljön	25	27
Skolbiblioteket	7	13
Skolmaten	39	42
Ditt schema	29	40
Möjligheter att få extra stöd och hjälp	24	21
Anser att möjligheterna att få extra hjälp och stöd vid behov är mycket bra (gymnasiet), %		
Pojkar		17,6
Flickor		14,5
Brukar inte skolka (gymnasiet), %		
Pojkar		52,4
Flickor		53,8

Brott

	Kommunen	Länet	Riket
Antal anmälda brott i Gävleborgs län (2007)			
– mot barn 0–6 år	37		
– mot barn 7–14 år	235		
Antal anmälda brott/100 000 invånare (2007)			
– mot barn 0–6 år	13		17
– mot barn 7–14 år	85		88

Hälsa

	Kommunen	Länet	Riket
Barnvaccinationer (2006, barn födda 2003), %			
Stelkramp	95	99	99
Kikhosta	95	99	99
Mässling/påssjuka/röda hund	87	95	95
Tonårsaborter 2002–2006 antal/1 000 kvinnor			
Åldern 15–19	20,8	-	24
Anser att det egna allmänna hälsotillståndet är mycket bra (gymnasiet), %			
Pojkar	41,9		
Flickor	31,6		
Känner sig stressad varje dag (gymnasiet), %			
Pojkar	10,9		
Flickor	21,6		
Trött under dagarna varje dag (gymnasiet), %			
Pojkar	21,1		
Flickor	34,7		
Har upplevt sig orättvist behandlad eller kränkt någon gång (gymnasiet), %			
Pojkar	28,5		
Flickor	42,0		

När det gäller upplevelsen av den egna hälsan är könskillnaden stor i frågorna ovan. Flickor känner sig i högre grad än pojkar stressade, trötta och orättvist behandlade. Pojkarna värderar sitt allmänna hälsotillstånd som betydligt bättre än vad flickorna gör.

Målområde ökad fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet är en förutsättning för en god hälso-utveckling. Forskning visar på samband mellan bland annat fysisk aktivitet och inlärning. Att fysisk aktivitet motverkar en rad så kallade välfärdssjukdomar är känt sedan länge.

Tränar så att du blir andfådd och svettas flera gånger i veckan, %

	Kommunen	Länet	Riket
Årskurs 8			
Pojkar	52,9		
Flickor	55,6		
Gymnasiet			
Pojkar	43,0		
Flickor	41,3		
Andel elever som uppnått målen i Hälsa och Idrott, %			
Gymnasiet	89		93



Målområde goda matvanor och säkra livsmedel

Goda matvanor och säkra livsmedel är förutsättningar för en god hälsoutveckling hos befolkningen. Nedan redovisas amningsfrekvens, åsikter om skolmaten i årskurs 8 och andel som hoppar över frukosten flera gånger i veckan på gymnasiet.

Andel ammade barn

Andel (%)	1999	2003	2006
2121 Ovanåker	76,2	77,9	71,1
2132 Nordanstig	79,1	80,6	79,7
2161 Ljusdal	77,0	73,0	65,1
2182 Söderhamn	56,4	65,8	55,5
2183 Bollnäs	65,0	71,4	61,9
2184 Hudiksvall	79,0	68,1	69,7

Tabell. Barn 6 månader som har amrats helt eller delvis, indelat efter kommun, andel, tid och ålder. Bygger på frågeschema vid BVC.

Andelen mödrar som ammar sina barn har traditionellt varit låg i Söderhamn. Av tabellen framgår att andelen fortfarande är låg och att den minskat sedan 2003. Detta gäller faktiskt alla kommuner utom Hudiksvall där amningen har ökat något.

Hoppar över frukosten flera gånger i veckan, %

Gymnasiet	
Pojkar	16,1
Flickor	23,1

Skolmat

Elevernas uppfattning om skolmaten är en fråga som alltid engagerar. Här har frågan brutits ned på skolnivå med följande resultat:

Mycket/ganska bra skolmat, %

Bergviksskolan	47
Norrtullsskolan	33
Stenbergaskolan	30
Vågbroskolan	29

På Bergviksskolan anser nära hälften av eleverna i år 8 att skolmaten är mycket/ganska bra, medan inte ens en tredjedel av eleverna på Vågbroskolan har samma uppfattning.

Mycket dålig skolmat, %

Vågbroskolan	43
Norrtullsskolan	33
Stenbergaskolan	13
Bergviksskolan	12

Målområde minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

Bruket av beroendeframkallande medel är en viktig bestämningsfaktor för hälsan. Negativt för Söderhamn är de stora skillnaderna mot länet och riket vad gäller andel rökande blivande mödrar och andel rökande spädbarnsföräldrar.

Andelen alkoholkonsumenter i årskurs 2 på gymnasiet motsvarar riket. Däremot har Söderhamn och länet en något högre debutålder för berusning än riket, vilket är positivt.

I årskurs 1 och 3 på gymnasiet uppger mer än hälften att de får dricka alkohol för sina föräldrar.

Rökande blivande mödrar

	1987	1984	2004
2121 Ovanåker	25,6	22,1	13,2
2132 Nordanstig	31,0	27,8	13,3
2161 Ljusdal	35,8	23,9	11,8
2182 Söderhamn	37,9	28,0	16,9
2183 Bollnäs	32,8	26,5	15,2
2184 Hudiksvall	31,1	23,9	11,7

Söderhamn har under de senaste åren haft en positiv trend med en minskande andel rökande blivande mödrar. I flera välfärdsbokslut har andelen rökande blivande mödrar varit hög. Söderhamn ligger visserligen fortfarande i topp bland Hälsingekommunerna men trenden är – liksom i övriga Hälsingekommuner – positiv.

Rökande spädbarnsföräldrar (någon i hushållet) vid 1–4 veckors ålder på barnet (2004), %

	Kommunen	Länet	Riket
	20,6	15,7	14,9

Gymnasieungdomar om alkohol, tobak och narkotika (2007)

	Kommunen	Länet	Riket
Alkoholkonsumenter, %			
Pojkar	86	86	86
Flickor	90	91	89
Andel berusningsdrickande (varje/nästan varje gång), %			
Pojkar	71	66	62
Flickor	56	63	58
Andel som har druckit hembränt den senaste 12-månadersperioden, %			
Pojkar	44	40	23
Flickor	29	40	20
Medelålder vid berusningsdebut			
Pojkar	14,1	13,9	13,2
Flickor	14,0	13,9	13,2
Andel rökare (dagligen eller ibland), %			
Pojkar	41	43	36
Flickor	45	46	42
Röker dagligen, %			
Pojkar	4	5	7
Flickor	9	10	13
Använder tobak i någon form, %			
Pojkar	44	45	45
Flickor	43	44	44
Har använt narkotika någon gång, %			
Pojkar	8	14	17
Flickor	9	10	13
Uppger att de får dricka alkohol för sina föräldrar, %			
Pojkar	50,4		
Flickor	55,3		

Övrigt

Övriga indikatorer som är intressanta att följa över tid är frågan hur unga allmänt ser på sin egen framtid. Svaren är positiva för Söderhamn. Frågan om viljan att starta företag i framtiden kan kopplas till en vilja att stanna kvar i kommunen trots hög ungdomsarbetslöshet, och därför redovisas även denna fråga i barnbokslutet.

Skulle vilja starta företag i framtiden, %

Gymnasiet	
Pojkar	52,7
Flickor	49,7

Ser allmänt mycket positivt på framtiden för egen del, %

Årskurs 8	
Pojkar	39,6
Flickor	37,7

Gymnasiet	
Pojkar	32,6
Flickor	42,0



JÄMSTÄLLDHETSBOKSLUT



JÄMSTÄLLDHETSBOKSLUT

Inledning

Bakgrund

Denna redovisning är en uppföljning avseende år 2007 med utgångspunkt från Jämställdhetsplan 2006/2008 för Söderhamns kommun.

Jämställdhetsplan 2006/2008 för Söderhamns kommun är i sin tur framtagen utifrån de bestämmelser och anvisningar som gäller enligt jämställdhetslagen.

Jämställdhetslagens ändamål är enligt 1 § att:

”Främja kvinnors och mäns lika rätt i fråga om arbete, anställnings- och andra arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet (jämställdhet i arbetslivet)”.

I jämställdhetslagens 3 § anges att

”Arbetsgivaren skall inom ramen för sin verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja jämställdhet i arbetslivet. Närmare föreskrifter om arbetsgivarens skyldigheter meddelas i 4–11 §§”.

Jämställdhetsplan 2006/2008

Allmänt om jämställdhetsplanen

Jämställdhetsplan 2006/2008 har utarbetats utifrån hur de anställda uppfattar jämställdhetssituationen i deras egen verksamhet. Medarbetarna fick under våren 2006 möjlighet att delta i en jämställdhetsenkät med 63 frågor om jämställdhetssituationen i kommunens verksamhet.

De sammanställda enkätsvaren har sedan presenterats för en partssammansatt jämställdhetsgrupp, tillsammans med jämställdhetsstatistik. Jämställdhetsgruppen har därefter dragit slutsatser av svaren, formulerat mål för de olika delområdena och utvecklat strategier/åtgärder för att nå målen. Jämställdhetsplan 2006/2008 fastställdes av kommunfullmäktige den 16 juni 2006.

Delområden

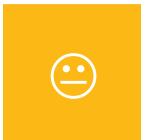


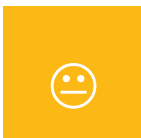
Jämställdhetsplan 2006/2008 omfattar följande delområden, som i sin tur anknyter till jämställdhetslagens 4–11 §§:

- Arbetsförhållanden ur ett könsperspektiv.
- Förvärvsarbete och föräldraskap.
- Sexuella trakasserier.
- Kompetensutveckling genom intern rörlighet och extern rekrytering.
- Jämställdhetsanalys av löner.

Uppföljning av mål och planerade aktiviteter 2007

Uppföljning av mål och aktiviteter inom de fem delområden som ingår i Jämställdhetsplan 2006/2008 för Söderhamns kommun.

Uppföljning av delområde 1: Arbetsförhållanden ur ett könsperspektiv

Mål:	Nuläge	Prognos	Åtgärd
Ett för kommunens anställda heltäckande hälsofrämjande arbete som tar hänsyn till den enskildes behov ska finnas i drift 1 juni 2007.	Pågår Inte klart 1 juni 2007		Förstudie AFA-Försäkring samt vidareutveckling av Rehsursen.
Det generella målet är att öka frisknärvaron, minska sjukfrånvaron och öka den enskildes trivsel och effektivitet i kommunens arbete.	Pågår		En medarbetarundersökning genomfördes våren 2007.
Ett konkret mål i sammanhanget var att till utgången av 2007 minska sjukfrånvaron med 5 % jämfört med 2005 års officiella statistik.	Uppfyllt		Sjukfrånvaron har minskat med 26 % mellan 2005 och 2007.
Strategi/åtgärd: Planera och genomföra plan för gemensamt hälsofrämjande arbete i Söderhamns kommun.	Pågår		Förstudie AFA-Försäkring samt vidareutveckling av Rehsursen.

Kommentarer kring delområde 1

Delområdet innehåller tre mål och en strategi/åtgärd. Delområdet har varit prioriterat under 2006 och 2007.

Söderhamns kommuns rehabiliteringsenhet Rehsursen tillhör organisatoriskt nämnden för lärande och arbete. Rehsursens uppgift är att vara ett stöd till arbetsmiljöansvariga arbetsledare vad gäller rehabiliteringsåtgärder. Rehsursens samverkanspartner är, förutom kommunens förvaltningar, Arbetsmiljöutveckling i Hälsingland (företagshälsovården) och försäkringskassan. Under 2007 utvärderades Rehsursen med positiva resultat vad gäller både verksamhetsperspektiv och måloppfyllelse (Maria Andersson och Lotta Svensson FoU-centrum Söderhamn) och även ur ett kommunalekonomiskt perspektiv (ekonomienheten Söderhamns kommun). Under 2007 genomförde Söderhamns kommun i samarbete med AFA Försäkring en kartläggning/förstudie om förebyggande hälsoarbete. Kartläggningen/förstudien är en del i ett utredningsuppdrag om att utveckla Rehsursen mot en förebyggande och främjande inriktning. Denna utredning redovisas för kommunstyrelsen senast 31 maj 2008.

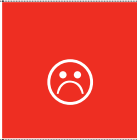
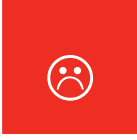
Målet att öka frisknärvaron, minska sjukfrånvaron och öka den enskildes trivsel och effektivitet i kommunens arbete har följts upp via Medarbetarenkät 2007.

Medarbetarenkät 2007 omfattade totalt 25 frågor inom olika områden. Sammantaget lämnade medarbetarna höga omdömen i enkäten, då medelvärdet på alla frågor blev 3,28 på en 4-gradig skala. Medarbetarenkät 2007 ska följas upp i Medarbetarenkät 2009.

Personalenheten genomförde i samarbete med Resurscentrum en arbetsmiljökonferens med temat Den Goda Arbetsplatsen i oktober 2007. Konferensen vände sig till arbetsledare, fackliga företrädare och förtroendevalda.

Sjukfrånvaron har minskat med 25 procent mellan åren 2005 (8,5 procent) och 2007 (6,3 procent).

Uppföljning av delområde 2: Förvärvsarbete och föräldraskap

	Nuläge	Prognos	Åtgärd
Vision: Alla medarbetare uppfattar att föräldraskap är en positiv erfarenhet/merit.			
Mål: Att foldern med positiv koppling mellan föräldraskap och arbete inom Söderhamns kommun finns framtagen och distribuerad före 31 december 2006.	Ej klart		
Strategi/åtgärd: Föräldraledighet är en mycket strategisk fråga för Söderhamns kommun nu och i framtiden.			
En folder om kommunens positiva syn på föräldraledighet ska tas fram. Foldern ska även innehålla en faktaruta med information om lagar och avtal samt ett formulär som utifrån den föräldralediges önskan beskriver vilken kontakt den föräldraledige önskar med arbetsgivaren under föräldraledigheten.	Påbörjat		
Ansvarig för detta är Bert Wandin.			

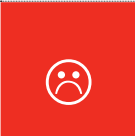
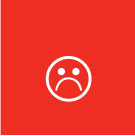
Kommentarer kring delområde 2

Delområdet omfattar en vision, ett mål och två strategier/åtgärder. Visionen är: Alla medarbetare uppfattar att föräldraskap är en positiv erfarenhet/merit.

Målet att en folder kring koppling mellan föräldraskap och arbete skulle vara framtagen och distribuerad innan 31 december 2006 är inte uppfyllt.

Arbetet med en folder kring föräldraledighet har påbörjats med faktainsamling men är ännu inte avslutat.

Uppföljning av delområde 3: Sexuella trakasserier

	Nuläge	Prognos	Åtgärd
Vision: Att sexuella trakasserier inte alls förekommer inom Söderhamns kommun.			
Mål: Alla anställda ska känna till kommunens policy och handlingsplan vid sexuella trakasserier.			
Strategi/åtgärd: Översyn av policy och handlingsplan vid sexuella trakasserier.	Ej påbörjat		
Kommunicera resultat inom detta delområde i undersökningen vid arbetsplatsträffar, där man också kommunicerar policy och handlingsplan samt delar ut Söderhamns kommuns policy och handlingsplan vid sexuella trakasserier till varje medarbetare.	Ej påbörjat		

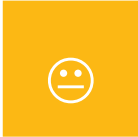
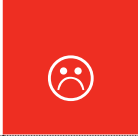
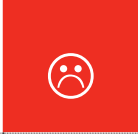
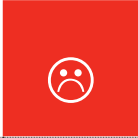
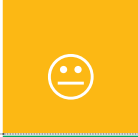
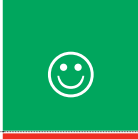
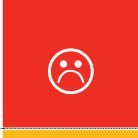

Kommentarer kring delområde 3

Visionen är att sexuella trakasserier inte alls förekommer inom Söderhamns kommun och målet är att alla anställda ska känna till kommunens policy och handlingsplan.

Den primära strategin är att göra en översyn av nuvarande policy och handlingsplan. Detta är ännu inte påbörjat.

Ytterligare ett uppdrag är att kommunicera delområdets enkätsvar på arbetsplatsträffar och dela ut Söderhamns kommuns policy och handlingsplan vid sexuella trakasserier till varje medarbetare. Detta har inte genomförts under 2007, men dokumentet är däremot utlagt på kommunens intranät.

Uppföljning av delområde 4: Kompetensutveckling genom intern rörlighet och extern rekrytering

	Nuläge	Prognos	Åtgärd
Vision:			
Fler manliga sökande för varje år till lokala vårdutbildningar. Engagemang från fler förvaltningar i frågan om könsutjämning mellan yrkesgrupper som leder till förändring/utjämning i könsfördelningen i kommunens alla yrkesgrupper.			
Mål Utbildning av arbetsledare/chefer för genomförande av medarbetarsamtal genomförd.	Klart		Utbildning för lönesättande chefer och fackliga företrädare genomförd november– december 2006 samt utbildning för alla tillsvidareanställda i mars 2007.
Alla anställda ska ha fått medarbetar-/kompetensutvecklings-samtal.	Pågår		Mäts i medarbetarundersökning 2007 och 2009.
Kompetensbank rörande kommunens anställda som medger sökning av interna kompetenser för intern kompetensutveckling i drift. Även kompetensen utanför yrkesrollen ska vara kartlagd	Påbörjat		Målet är inte uppfyllt.
Genomförd information från manliga förebilder inom vården till åk 9, med början hösten 2006, för att öka antalet manliga sökande till lokala vårdutbildningar.	Ej påbörjat		
Strategi/åtgärd:			
Arbeta aktivt för att utjämna snedfördelningen i kön mellan olika yrkesgrupper pågår sedan något år tillbaka och ska fortsätta, t.ex. genom att i platsannonser söka underrepresenterat kön.			
Använda positiva manliga förebilder för information till åk 9 och stimulera fler pojkar/män att söka sig till olika vårdutbildningar.	Ej påbörjat		
Säkerställa medarbetarsamtal med kompetens-/utvecklingsplan	Pågår		Mäts i medarbetarundersökning 2007 och 2009.
Kommunicera befintlig blankett för medarbetarsamtal. Utbildning i medarbetarsamtal och kompetensutveckling för arbetsledare/chefer och fackliga företrädare.	Klart		Utbildning november– december 2006 samt mars 2007.
Utifrån medarbetarsamtal skapa kompetensbank för "kompetens över förvaltningsgränserna"	Påbörjat		Målet är inte uppfyllt.
Övriga förvaltningar välkomnas att delta i arbetet med att lyfta positiva förebilder av underrepresenterat kön och vidta åtgärder för utjämning av könsfördelning inom olika yrkesgrupper.	Pågår		

Kommentarer kring delområde 4

Av Söderhamns kommuns tillsvidareanställda är drygt 80 procent kvinnor. Utmärkande i övrigt är att många yrken är i stort sett ”enkönade” i bemärkelsen en markant övervikt för endera könet.

Tillsvidareanställda fördelat efter BSK huvudgrupp och kön

Antal tillsvidareanställda BSK huvudgrupp	Kön			Totalt	Andel män %
	Kvinnor	Män			
Vård/omsorg	1 167	98		1 265	8
Bildning/fritid	297	160		457	35
Teknik	168	112		280	40
Administration	142	39		181	22
Totalt	1 774	409		2 183	19

Under 2007 ökade andelen män något inom alla områden utom administration.

Delområdets vision är: Fler manliga sökande för varje år till lokala vårdutbildningar.

Inför läsåret 2008/2009 har antalet förstahandssökande minskat i förhållande till innevarande läsår och andelen män är lägre än tidigare läsår.

Förstahandssökande till omvårdnadsprogrammet

År	Kvinnor	Män	Totalt	Andel män %
2005/2006	19	7	26	27
2006/2007	23	7	30	23
2007/2008	25	14	39	36
2008/2009	20	3	23	13

Delområdet omfattar fyra mål samt fem strategier/åtgärder.

Ett av målen handlar om utbildning av chefer/arbetsledare kring medarbetarsamtal. En sådan utbildning genomfördes under november och december 2006 och omfattade två dagar för lönesättande chefer och en dag för fackliga företrädare. Dessa dagar ägnades huvudsakligen åt lönebildning men omfattade även medarbetar- och lönesamtal. Utbildningen fortsatte

i mars 2007 då alla tillsvidareanställda (cirka 2 200) kallades till ett informationstillfälle under en halvdag i mars 2007, där cirka 1 600 anställda deltog.


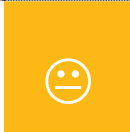
Ett mål är att medarbetarna ska uppleva att de fått medarbetar-/kompetensutvecklingssamtal. Under våren 2007 gjordes en medarbetarundersökning där alla tillsvidareanställda fick möjlighet att ta ställning till (och bedöma vikten av) totalt 25 påstående inom följande områden:

- Vision och mål
- Delaktighet och inflytande
- Uppföljning och reflektion
- Uppskattning – återkoppling
- Kompetensutveckling och personlig utveckling
- Trivsel och engagemang
- Arbetsplatsen
- Ledarskap

Medarbetarskap

På frågan om förekomsten av en individuell kompetensutvecklingsplan angav 47 procent att de har en sådan, medan 74 procent angav att de haft ett individuellt utvecklingssamtal/medarbetarsamtal under de senaste 12 månaderna.

Uppföljning av delområde 5: Jämställdhetsanalys av löner

	Nuläge	Prognos	Åtgärd
Mål: Inga könsrelaterade löneskillnader.			
Strategi/åtgärd: Kommunicera resultat och strategi rörande lönekartläggning i samband med utbildning för arbetsledare m.fl.	Klart		Utbildning för arbetsledare (2 dagar) och fackliga före-trädare (en dag) november–december 2006. Halvdagsutbildning för alla anställda i mars 2007.
Korrigerig av löner pågår och inom tre år ska inga löneskillnader på grund av kön förekomma inom kommunens verksamheter.	Pågår		Framflyttat att gälla under nuvarande budgetperiod 2008–2011.

Kommentarer kring delområde 5

Området omfattar ett mål och två strategier/åtgärder. Målet är att inga könsrelaterade löneskillnader ska förekomma inom Söderhamns kommun.

En strategi/åtgärd är att kommunicera resultat och strategi rörande lönekartläggning. En aktivitet kring detta skedde i mars 2007 då alla tillsvidareanställda kallades till en halvdagsinformation om lönebildning.

Strategin/åtgärden att inga löneskillnader på grund av kön ska förekomma inom kommunen inom tre år (2006–2008) har på grund av det kommunalekonomiska läget framflyttats och gäller i stället under budgetperioden 2008–2011.

Lönekartläggning

Lokala löneavtal 2007

Under 2007 har lokala löneavtal träffats med de fackliga organisationerna med följande utfall:

Facklig org	Kommunal ¹	Läraryr ²	LR ³	SKTF	SSR ⁴	DIK ⁵	Vårdförb	Ledarna	SKL ⁶	FSA ⁷
Ökning % kvinnor	10,0	5,8	5,0	3,9	6,0	5,7	3,1	3,9	5,1	
Ökning % män	8,5	4,8	4,5	3,3	6,3	6,7	2,1	3,4	4,3	
Ökning % alla	9,8	5,6	4,8	3,7	6,1	5,9	3,0	3,7	4,7	
Ökning kr kvinnor	1 770	1 244	1 185	831	1 531	1 326	710	1 028	1 634	
Ökning kr män	1 582	1 123	1 143	764	1 871	1 610	548	947	1 575	
Ökning kr alla	1 748	1 218	1 171	814	1 644	1 377	701	993	1 604	
Medellön kvinnor	19 525	23 231	25 095	22 248	26 928	24 628	23 817	27 270	33 800	
Medellön män	20 217	25 579	26 744	24 171	31 642	25 810	26 270	28 929	37 945	
Medellön alla	19 606	23 730	25 665	22 720	28 499	24 843	23 964	27 996	35 873	

1, 2, 3 och 4 refererar till fotnot sid 46.

Baserat på ovanstående är medellönen för kvinnor¹ 21 215 kronor och för män² 24 303 kronor. Kvinnornas medellön är därmed 87 procent av männens medellön. Det innebär att kvinnornas medellön har ökat något mer än männens. Värt att notera är också att lönenivån inom Svenska Kommunalarbetsförbundets (Kommunal) avtalsområde anges i 2008 års nivå medan den anges i 2007 års nivå inom övriga avtalsområden.

Arbetsvärdering

Söderhamns kommun har i systemet BAS webb genomfört en arbetsvärdering av förekommande yrken under åren 2004–2005.

BAS-systemet är uppbyggt på att varje enskild värdering resulterar i en poängberäkning med en totalsumma (och även delsumma för varje enskilt delkriterium). Vi har valt att redovisa värderingarna gruppvis där varje grupp benämns baskod med bokstavsbezeichnungar. Baskod A innebär 0–49 poäng, baskod B 50–99 poäng, baskod C 100–149 poäng och så vidare.

Nedan redovisas en sammanställning gällande de yrken (värderingar) där det finns minst tre anställda.

1 Medellön för tillsvidareanställda kvinnor oberoende av facklig tillhörighet.

2 Medellön för tillsvidareanställda män oberoende av facklig tillhörighet.

Baskoder arbetsvärdering Söderhamns kommun

Värderingar med minst tre anställda

Baskod D

Assistent
 Ekonomibiträde ej ensamarbete
 Skolmåltidsbiträde
 Skolvaktmästare
 Städare
 Vaktmästare

Baskod E

Assistent
 Ekonomiassistent
 Ekonomibiträde ensamarbete
 Handledare
 Pedagogisk assistent
 Skoladministratör

Baskod F

Anläggningsarbetare
 Assistent
 Badmästare
 Barnskötare
 Biblioteksassistent
 Dagbarnvårdare
 Fastighetsskötare
 Handledare daglig verksamhet
 Kock/kokerska
 Löneassistent
 Omvårdnadspersonal äldreboende
 Rehabassistent

Baskod G

Behandlingsassistent
 Brandman
 Fritidsledare
 Kock/kokerska m underställd personal
 Personlig assistent
 Skötare
 Usk hemtj, demens-, kortt.boende, gruppboende

Baskod H

Bemanningen
 Ekonom
 Fritidspedagog
 IT-pedagog
 Skötare rehab.
 Studie och yrkesvägledare
 Undersköterska stödpatrull

Baskod I

Bibliotekarie
 Förskollärare
 Lärare grundläggande vuxenutb.
 Lärare grundskolan
 Lärare gymnasiet
 Miljö- och hälsoskyddsinspektör
 Musiklärare
 Personalsekreterare
 Platsansvarig kosten
 Skolkurator
 Skolsköterska
 Socialsekreterare
 Speciallärare
 Utredare/utredningssekreterare
 Verksamhetsansvarig AME

Baskod J

Brandmästare
 Hemtjänsthandläggare
 LSS-handläggare
 Lärare särskola
 Sjuksköterska
 Specialpedagog

Baskod K

Enhetschef omsorg, hemtjänst, äldreomsorg
 Sjuksköterska med ledningsansvar

Baskod L

Enhetschef äldreomsorg

Baskod N

Rektor
 Verksamhetschef äldre- och handikappsomsorg

Åtgärder i samband med löneöversyn 2007

Utifrån den tidigare arbetsvärderingen och lönestatistik har kommunen gjort följande riktade lönemässiga prioriteringar under 2007:

- Förskollärare (Läraryrskollegiet): +250 kr/anställd
- Fritidspedagog (Läraryrskollegiet): +200 kr/anställd
- Musiklärare i kommunala musikskolan (Läraryrskollegiet): +200 kr/anställd
- Sjuksköterska (Vårdförbundet): +1,0 % nivåökning för fördelning
- Enhetschef äldreomsorg (SKTF, Ledarna): +1,0 % nivåökning för fördelning

Den samlade årliga kostnadsökningen, inklusive sociala avgifter, för de ovan angivna åtgärderna uppgår till cirka 1,0 mkr, vilket motsvarar 0,12 procent av årslönesumman. Det innebär att Söderhamns kommun har avsatt 6,1 mkr (2,5 mkr 2005, 2,6 mkr 2006 och 1,0 mkr 2007) för att korrigera löneskillnader till följd av arbetsvärdering och tillgänglig lönestatistik.

Kommunstyrelsen beslutade i oktober 2006 att, utöver den uppräknade för nya löneavtal 2007 som redan fanns i nämndernas nettobudgetramar, tillföra ett löneökningstrymme om 0,5 procent av lönesumman som ska användas till fortsatta lönemässiga prioriteringar för 2007. Till följd av de förhållandevis höga löneökningarna i de centrala löneavtalen för åren 2008 och framåt är kommunens bedömning att det inte är kommunalekonomiskt möjligt att fördela hela detta utrymme under 2007. Strategin/åtgärden att inga löneskillnader på grund av kön ska förekomma inom kommunen inom tre år (2006–2008) har därför, på grund av de avtalade löneökningarna och det kommunalekonomiska läget, framflyttats till att i stället gälla under budgetperioden 2008–2011.

Lönekartläggning; handlingsplan och åtgärder för 2008

Lönekartläggning och analys av resultat

Söderhamns kommun har sedan 1994 redovisat jämställdhetsarbetet i ett årligt jämställdhetsbokslut. Jämställdhetsbokslutet har i huvudsak sammanställts utifrån uppföljning av mål och aktiviteter i jämställdhetsplanen. Sedan slutet av 1990-talet har bokslutet även omfattat en kartläggning av löneskillnader i form av lönestatistik.

Söderhamns kommun genomförde 2004–2005 en arbetsvärdering av de yrken som förekommer inom den kommunala verksamheten. I Jämställdhetsbokslut 2005 redovisades för första gången en lönekartläggning som genom att matcha värdering (Box eller BAS-kod) med aktuellt löneläge ger en möjlighet att lönemässigt jämföra inte bara lika utan även likvärdiga arbeten.

Hittills har det inte varit möjligt att göra någon djupare analys av resultatet av lönekartläggningen för att undersöka löneskillnader mellan kvinnor och män i lika eller likvärdiga yrken.

Sedan hösten 2007 har den partssammansatta arbetsvärderingsgruppen träffats med målet att utveckla strategier och modeller för hur man ska kunna analysera detta. Arbetet pågår och analysdelen ska vidareutvecklas till lönekartläggningen för 2008. En översyn av tidigare arbetsvärderingar pågår för närvarande och ska vara genomförd under första kvartalet 2008.

Statistik med genusperspektiv

Sjukfrånvarostatistik

Nedan redovisas sjukfrånvarostatistiken för Söderhamns kommun för perioden 1 januari–31 december 2007. Statistiken redovisas i två delar, dels per kön och dels i åldersintervall, och anges i både timmar och procent. Både total sjukfrånvaro och långtidssjukfrånvaro redovisas. Med långtidssjukfrånvaro menas i detta sammanhang sammanhängande sjukfrånvaro i mer än 60 dagar.

Inom parentes anges motsvarande värde för 2006.

Sjukfrånvaro 2007 uppdelad på kön inklusive tidsbegränsad sjukersättning

Kön	Ordinarie arbetstid, timmar	Total sjukfrånvaro, timmar	Total sjukfrånvaro, procent	Långtidssjukfrånvaro, timmar	Långtidssjukfrånvaro, procent
Kvinnor	3 618 828	251 756	7,0 (9,3)	177 782	70,6 (76,6)
Män	1 045 699	42 798	4,1 (5,0)	24 936	58,3 (66,5)
Totalt	4 664 527	294 554	6,3 (8,4)	202 718	68,8 (75,2)

Sjukfrånvaro 2007 uppdelad på ålder inklusive tidsbegränsad sjukersättning

Åldersintervall	Ordinarie arbetstid, timmar	Total sjukfrånvaro, timmar	Total sjukfrånvaro, procent	Långtidssjukfrånvaro, timmar	Långtidssjukfrånvaro, procent
-29 år	349 451	9 431	2,7 (4,4)	3 675	39,0 (29,9)
30–49 år	2 150 056	123 483	5,7 (7,4)	78 785	63,8 (71,8)
50 år eller äldre	2 165 020	161 640	7,5 (9,7)	120 258	74,4 (80,2)
Totalt	4 664 527	294 554	6,3 (8,4)	202 718	68,8 (75,2)

Kommentar kring sjukfrånvaron

Det är mycket glädjande att den totala sjukfrånvaron minskade med 25 procent (från 8,4 procent till 6,3 procent) under 2007. Minskningen är relativt sett större bland kvinnor än bland män och minskningen är allra störst i åldersgruppen yngre än 30 år. Minskningen av sjukfrånvaron är inget unikt för Söderhamns kommun utan gäller även i ett brett samhällsperspektiv. Förhoppningen är dock att kommunens omfattande arbete inom området arbetsmiljö och rehabilitering har bidragit till den kraftiga sänkningen.

Sysselsättningsgrad

Sedan år 2006 har alla tillsvidareanställda möjlighet att årligen välja sysselsättningsgrad, 50, 75 eller 100 procent. I slutet av 2007 var tre av fyra tillsvidareanställda anställda på heltid och medelsysselsättningsgraden var för kvinnor 92,0 procent och för män 98,3 procent.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för 2007 uppgick till 93,2 procent, vilket var en liten ökning i förhållande till år 2006. Inom parentes anges förändringen uttryckt i procentenheter mellan 2006 och 2007.

Söderhamns kommun har sammanställt personalredovisningar sedan 1996. Intressant att notera är att den genomsnittliga sysselsättningsgraden under den perioden har ökat från 87,0 procent till 93,2 procent.

Befattningstyp/kön	Kvinnor	Män	Samtliga
Vård och omsorg	90,7 (+/-0,0)	97,6 (+0,3)	91,2 (+/-0,0)
Bildning/fritid	97,1 (+0,9)	98,9 (+0,3)	97,8 (+0,8)
Teknik	89,6 (-0,7)	97,7 (-0,4)	92,8 (-0,6)
Administration	95,4 (+1,1)	100,0 (+1,8)	96,4 (+1,2)
Samtliga ⁸	92,0 (+0,1)	98,3 (+0,2)	93,2 (+0,2)

Framåtblick för 2008 och framåt

Delområde 1: Fortsatt utveckling inom arbetsmiljöområdet

Sjukfrånvaron minskade kraftigt under 2007. Arbetsmiljöinsatserna har hittills i huvudsak fokuserats på rehabilitering i syfte att redan sjuka ska kunna återgå till arbete.

Satsningarna inom arbetsmiljöområdet fortsätter under 2008. En arbetsgrupp ska utreda och föreslå en utveckling av Rehsursens verksamhet och inriktning. Utredningen presenteras för kommunstyrelsen senast den 31 maj 2008.

Delområde 5: Översyn av arbetsvärdering, lönekartläggning och analys

Under första kvartalet 2008 ska kommunen göra en översyn av tidigare värdering av kommunala befattningar. Detta arbete inleddes med en halvdagsutbildning i värderingsinstrumentet BAS webb där 65 lönesättande chefer deltog.

Under 2008 fortsätter den partsgemensamma arbetsvärderingsgruppen arbetet med att utveckla strategier och modeller för att analysera löneskillnader.

Jämställdhet som en naturlig del av verksamheten

Jämställdhetsplan 2006/2008 har utarbetats enligt ett "underifrånperspektiv" i den bemärkelsen att planen med mål och strategier/åtgärder har fastställts enligt hur de anställda – eller i alla fall ett urval av anställda – uppfattar jämställdhetssituationen på arbetsplatsen. Trots denna till synes goda ansats är tendensen ändå att de fastställda strategierna/åtgärderna inte självklart ingår på ett naturligt sätt i verksamheten. Orsakerna kan säkerligen vara flera, men en huvudorsak är antagligen att jämställdhetsplanen (och dess strategier/åtgärder) tilläts "leva ett eget liv", fristående från övriga verksamhetsfrågor.

I samband med revideringen av den nuvarande jämställdhetsplanen, som bör ske under första halvåret 2009, bör man lägga särskild vikt vid detta problem så att jämställdhetsplan=ens mål och aktiviteter ingår i förvaltningarnas verksamhetsplan och budgetprocess.

Fotnoter

- 1) Enbart engångsbelopp för 2007. Löner anges i 2008 års nivå.
- 2) Lokal överenskommelse om tvåårigt avtal med ny lön från 1 oktober 2006 gällande 2006 och 2007. 2007 års nivå.
- 3) Lokal överenskommelse om tvåårigt avtal med ny lön från 1 oktober 2006 gällande 2006 och 2007. 2007 års nivå.
- 4) Lokal överenskommelse om tvåårigt avtal med ny lön från 1 oktober 2006 gällande 2006 och 2007. 2007 års nivå.
- 5) Lokal överenskommelse om tvåårigt avtal med ny lön från 1 oktober 2006 gällande 2006 och 2007. 2007 års nivå.
- 6) Lokal överenskommelse om tvåårigt avtal med ny lön från 1 oktober 2006 gällande 2006 och 2007. 2007 års nivå.
- 7) Enbart individuella överenskommelser för 2007.
- 8) Sysselsättningsgrad för anställda som omfattas av FIA-avtalet baseras på den i förväg valda sysselsättningsgraden.

SÖDER HAMN!

FÖR MER INFORMATION

Kommunalråd

Kommunstyrelsens ordförande, Eva Tjernström (s) 0270-753 16
Kommunstyrelsens vice ordförande, Lennart Olsson (c) 0270-753 17

Ledningsstab

Kommunchef, Anders Pihlgren 0270-753 58
Personalchef Bert Wandin 0270-753 50
Utredare Anders Bergsten 0270-753 19
Folkhälsosamordnare Jennie Eriksson 0270-756 86

Förvaltningschefer

Barn & Utbildning, Margareta Högberg 0270-754 08
Kommunstyrelse, Anders Pihlgren 0270-753 58
Kultur & Samhällsutveckling, Gunnar Mellqvist 0270-751 08
Lärande & Arbete, Gunnar Olsson 0270-766 30
Omvårdnad, Else-Marie Nilsson 0270-752 78
Räddningstjänsten, John-Erik Jansson 0270-754 51
Socialförvaltning, Karin Wiklander 0270-753 37